

چهارمین کنفرانس ملی نوآوری و تحقیق در فرهنگ، زبان و ادبیات فارسی

The 4th National Conference on Innovation and Research in Persian culture, language and literature

نقد و تحلیل میزان توجه نویسندگان کودک و نوجوان به آیین‌های عیاری و پهلوانی

۱. فائزه محمدی ۲- نعمت منصوری

۱- کارشناس رشته آموزش ابتدایی از دانشگاه آزاد اسلامی واحد قصرشیرین، ایران.

۲- دانشجوی دوره دکتری گروه زبان و ادبیات فارسی، واحد سنندج، دانشگاه آزاد اسلامی، سنندج، ایران.

نویسنده اول ایمیل: Faezemohammadi1333@gmail.com

نویسنده دوم ایمیل: nematmansoori129@gmail.com

چکیده

سبک نویسندگان و شاعران در پرداختن به مضامین اساسی و کاربردی برای رشد و پیشرفت کودکان و نوجوانان یکی از بزرگ‌ترین دغدغه‌های متولیان امر در قرن معاصر است. پیوند با مفاهیم غنی که در گذشته‌های دور و نزدیک به چشم می‌خورد می‌تواند یکی از بهترین مسیرهای ترقی و رشد عقلانی رده‌های سنی کودک و نوجوان را رقم زند؛ بر این اساس، کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان با هدف ارائه‌ی کتاب‌هایی در جهت پیشرفت و کشف استعداد‌های کودکان و نوجوانان بنیان نهاده شد که سبک مخصوص به خود را داراست. بدین منظور که از آثار و نوشته‌های نویسندگان و شاعرانی استفاده می‌کند که در جهت ترقی کودکان و نوجوانان قلم می‌رانند؛ با توجه به اصول محکم و کهنی که آیین‌های عیاری و پهلوانی دارند، این موضوع یکی از مهم‌ترین مضامینی است که می‌تواند در تحکیم قوه‌ی عقلانی و غنای شعور و ذهن این دو رده‌ی سنی نقش اساسی و مهم ایفا کند. آیین‌های عیاری و پهلوانی نظیر ورزش، کشتی، زورخانه و ... همگی در جهت پالایش روح و جسم گام بر می‌دارند؛ بنابراین اصول اخلاقی حاکم بر مفاهیم عیاری و پهلوانی اصولی دقیق، مثبت، ماندگار و با درصد مقبولیت بالایی به شمار می‌روند که آموزش آن برای نسل کودک و نوجوان بسیار ضروری به نظر می‌رسد. این پژوهش برآنست میزان توجه نگارندگان کتاب‌های کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان را نسبت به متجلی ساختن آیین‌ها و مفاهیم عیاری و پهلوانی در کتاب‌های منتشر شده از سوی کانون به کودکان و نوجوانان، نشان داده سبک نویسندگان این آثار را برای علاقمندان مشخص سازد.

کلید واژگان: کتاب، آیین‌های عیاری و پهلوانی، کانون پرورش کودک و نوجوان.

۱. مقدمه

یکی از مسائل مهم دنیای امروز پرداختن به تعلیم و تربیت هرچه بهتر کودکان و نوجوانان است که مراکز جدای از مدارس برای این امر در کشورهای مختلف در نظر گرفته شده است. هدف این مراکز کمک به رشد عقلانی و بالا بردن تعالی ذهنی و روحی کودک و نوجوان است. یکی از این مراکز که در قرن معاصر در ایران پایه ریزی شد «کانون پرورش فکری کودک و نوجوان»

چهارمین کنفرانس ملی نوآوری و تحقیق در فرهنگ، زبان و ادبیات فارسی

The 4th National Conference on Innovation and Research in Persian culture, language and literature

است که با هدف پرورش روحی و فکری کودکان و نوجوانان کار خود را آغاز کرد. کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، یکی از سازمان های فرهنگی و هنری است که برای غنای فرهنگی و ذهنی کودکان و نوجوانان، در دی ماه سال ۱۳۴۴ تاسیس شد. این سازمان گسترده ترین شبکه ی کتابخانه ای کودکان و نوجوانان و نیز از برجسته ترین تولیدکنندگان و ناشران کتاب های این کودکان و نوجوانان در ایران است. از دیگر کارهای مهم کانون، تهیه کننده ی فیلم ها و سایر فرآورده های فرهنگی برای کودکان و نوجوانان است که پس از انقلاب ۱۳۵۷ ایران، به عنوان شرکت دولتی و وابسته به وزارت آموزش و پرورش ایران به فعالیت خود ادامه می دهد. کانون، امروزه بیش از ۹۴۴ مرکز فرهنگی ثابت، سیار شهری، سیار روستائی و پستی در سراسر ایران و با ارائه فعالیت های فرهنگی، هنری با مخاطبان کودک و نوجوان خود ارتباطی چهره به چهره و نزدیک برقرار می کند. انتشار ۱۴۰ عنوان کتاب با شمارگانی بیش از ۳ میلیون در سال، تولید هزاران دقیقه فیلم های کوتاه، بلند، زنده، مستند و پویانمایی، تولید ده ها عنوان نوار موسیقی، نمایش عروسکی، سرگرمی های سازنده، اسباب بازی و نرم افزارهای آموزشی رایانه ای از آن جمله به شمار می روند. کانون زبان ایران نیز پس از انقلاب به عنوان یکی از زیر مجموعه های کانون مشغول به فعالیت است که با داشتن شعبه های زیادی در سراسر کشور کار آموزش زبان های فارسی، انگلیسی، آلمانی، فرانسوی، اسپانیایی و عربی را بر عهده دارد. از دیگر وظایف کانون می توان به موارد زیر اشاره کرد:

- بنیاد مراکز عرضه کتاب و آموزش های فرهنگی و هنری ویژه کودکان و نوجوانان در نقاط مختلف کشور.

- گسترش و تکمیل کتابخانه های عمومی ثابت و سیار.

- همکاری با سازمان ها برای ایجاد بخش های ویژه کودکان و نوجوانان.

- تهیه و چاپ محصولات دیداری و شنیداری.

- فراهم آوردن وسایل و کلاس های آموزشی.

- تولید، خرید، پخش، نمایش و فروش فیلم های سینمایی و تاتر مخصوص کودکان و نوجوانان.

- گشایش کتابخانه های سیار و پستی برای عرضه کتاب مناسب به کودکان و نوجوانان در روستاها و منطقه های محروم و همکاری با سازمان هایی که خدمات مشابهی ارائه می کنند.

- کمک به توسعه و ترویج ادبیات و هنر کودکان و نوجوانان از طریق تشویق نویسندگان و طراحان، هنرمندان، ناشران، و همکاری با آنها.

- همکاری با همه سازمان های ایرانی و غیرایرانی که هدف های آنها با اهداف کانون مشابه است .

یکی از مهم ترین مضامینی که می تواند در جهت رشد عقلانی کودکان و نوجوانان نقش مهمی ایفا کند پرداختن به آیین هایی که نشان دهنده ی فتوت و جوانمردی که مکتب شناخته شده عیاری و پهلوانی نمونه ی به تمام معنای آنست. تمام مشخصات عیاری از زمان های کهن میان پهلوانان و مردم ایران رایج بوده است. نمونه ی بارز جایگاه فرهنگ عیاری و پهلوانی در کتاب «تاریخ سیستان» مشاهده می شود که عیاران را افرادی جوانمرد، شجاع، جنگجو، دارای صفات عالی انسانی و مردانگی به همراه

چهارمین کنفرانس ملی نوآوری و تحقیق در فرهنگ، زبان و ادبیات فارسی

The 4th National Conference on Innovation and Research in Persian culture, language and literature

شفقت و ضعیف نوازی در عالی ترین درجه، تعریف کرده است. در «قابوسنامه» آمده است: «جوانمردترین عیاران، آن بود که او را چندگونه هنر بود. دلیری، رفتار مردانه، بردباری به هر کار. به کس زیان نرساند، پاک دل و پاک عورت به عهد خود، وفادار، زبان به سود حق روا دارد. اسیران را بنوازد، بر بیچارگان بخشنده باشد. بدان را از بدکرداری باز دارد. راست گوید، راست شنود. بر آن سفره که نان خورده باشد، بد نکند. حق نمک بداند. نیکی را به بدی مکافات نکند. زبان را نیک نگاه دارد. بلا را راحت نبیند و در حقیقت بر این سه شرط باشد: اول خرد، دوم راستی، سوم مردمی». (کیکاووس بن اسکندر، ۱۳۸۶: ۳۰۷). در قرن دوم هجری، عیاران به صورت تشکیلاتی وارد عمل شده و مرکز خود را زورخانه ها نهادند. آنقدر قدرت یافتند که بارها بر لشکر اعراب پیروز شدند. مکان اصلی عیاران و پهلوانان در گذشته، زورخانه ها بوده است که مکانی با قداست فراوان برای آنان به شمار رفته است. زورخانه‌ها اصول و قواعد خاص خود را داشتند که بر پایه‌ی، پالایش روح و جسم از بدی و پلیدی، سحرخیزی، احترام بزرگ، کوچک و غریب، سخاوت، شجاعت و ... استوار بوده است. نتیجه بررسی‌ها در این زمینه بیانگر آن است که تاکنون پژوهش‌های بسیاری با محوریت عیاران و پهلوانان صورت گرفته است که می‌توان به «تاثیر کنش‌های سه‌گانه ایران باستان بر رموز آیین تشریف عیاران» (۱۳۸۹) از فرزانه گشتاسب، «قهرمانان بادپا در قصه‌ها و نمایش‌های ایرانی» (۱۳۷۵) از کیا خجسته، «آیین مهر و ورزش باستانی ایران» (۱۳۸۴) از مهرداد بهار و ... اشاره کرد. اما در این خصوص پژوهشی مستقل انجام نگرفته است. بنابراین آیین‌های عیاری و پهلوانی از گذشته‌ی دور تا امروز در فرهنگ ایرانی اندگار و پویا هستند؛ به طوری که بعد گذشت قرن‌های بسیار هنوز زورخانه‌ها با قوت خود پا برجا هستند. لزوم شناخت این آیین‌ها که همگی بر ورزش و پرهیز از تن آسانی، راستی، درستی، مروت، جوانمردی و ... تاکید می‌کنند، برای کودکان و نوجوانان امری ارزشمند و مهم تلقی می‌شود تا با شناخت هرچه بهتر در این مسیر گام بردارند. این پژوهش قصد دارد تا میزان توجه نگارندگان کتاب‌های منتشر شده از سوی کانون را به آیین‌های عیاری و پهلوانی به عنوان جزئی از فرهنگ ایرانی نشان دهد. و همچنین در این مقاله برآنیم که به این سوالات پاسخ دهیم که:

۱. در کدام یک از پژوهشنامه، کتاب ماه و نشریه روشنان بیشتر به آیین‌های عیاری و پهلوانی پرداخته شده است؟

۲. آیا تجلی آیین‌های عیاری و پهلوانی می‌تواند تاثیری مثبت بر رشد عقلانی کودکان و نوجوانان گذارد؟

۲. روش پژوهش

این پژوهش به صورت کتابخانه‌ای و به شیوه‌ی تحلیلی - توصیفی انجام شده، که ابتدا با بررسی سه مجموعه از کتاب‌های کانون یعنی کتاب ماه، پژوهشنامه ادبیات کودک و نوجوان و نشریه روشنان به فیش‌برداری مطابق با موضوع پژوهش پرداخته، سپس به بررسی و تحلیل داده همراه با رسم جدول پرداخته و در پایان نیز به نتیجه‌گیری از بحث مورد نظر پرداخته‌ایم. از این رو این پژوهش کوشیده است تا با بررسی بیشتر از میان کتاب‌های سه زیرمجموعه‌ی منتشر شده از سوی کانون یعنی: کتاب ماه، پژوهشنامه ادبیات کودک و نوجوان و نشریه تخصصی ادبیات کودک و نوجوان (روشنان) به بررسی بیشتر و نشان دادن میزان توجه متولیان نگارش کتاب‌های کودک و نوجوان نسبت به آیین‌های عیاری و پهلوانی بپردازد.

۳. واکاوی بحث

چهارمین کنفرانس ملی نوآوری و تحقیق در فرهنگ، زبان و ادبیات فارسی

The 4th National Conference on Innovation and Research in Persian culture, language and literature

امروزه نقش و جایگاه ورزش و سلامت جسم و روان، بر کسی پوشیده نیست و تمامی افراد جامعه به ویژه جوانان بر اهمیت آن واقف اند، حتی عده ای برای رسیدن به بالاترین حد آمادگی جسمانی، رنج ها و ریاضت های فراوان متحمل می شوند. البته این بخش کوچکی از کار بوده و ورزش کردن فقط صرف انجام دادن فعالیت های بدنی روزمره نیست، بلکه مهم تر از آمادگی جسمانی، آماده سازی ذهن، روح و روان است که باید مد نظر قرار گیرد. دو طیف از جامعه ی ایران باستان که از دیرباز تاکنون نقش آن ها در پالایش روح و جسم ماندگار شده و در حافظه ی ایرانی مانده است عیاران و پهلوانان هستند که با اصول و مبانی خاص خود قابل درخور توجه اند.

۱-۳. عیاران

عیاران و رسوم هایی که میان آن ها متداول بوده از گذشته های دور تا کنون در ذهن و حافظه ی مردم ایران نقش ماندگاری به جا گذاشته است. علاوه بر ریشه ی عیاران و آدابی که بدان بسیار معتقد بودند در فرهنگ کشورهای عربی نیز به افراد ورزشیده و چالاک که در جنگ های تن به تن شجاعت از خود نشان داده و با دانایی، قدرت بدنی، فنون رزمی و ورزشی مانند کوهنورد و صخره نورد در بالا رفتن از دیوارهای بلند مهارت داشتند، عیار می گفتند. عیاران علاوه بر داشتن توان بدنی و قوای جسمانی بیشتر به خاطر داشتن صفات اخلاقی اعم از: شرافت، صحت عمل، رسیدگی به تنگدستان و درماندگان، حمایت از مظلوم و تاختن بر ظالم و دیگر آیین های جوانمردی شهرت داشتند. در کنار صفات مثبتی که برای عیاران ذکر شده گاه واژه ی عیار دارای بار معنایی منفی مانند جنگجوی سرکش، دزد، راهزن و یاغی نیز بوده است. علاوه بر آن چه گفته شد بنا بر تحقیقات انجام شده ی محققان ریشه ی عیاران در ایران باستان بر می گردد به آیین میترائیسم. «نخست مهرداد بهار پس از او پرویز ناتل خانلری و محمدجعفر محجوب آن را دارای قدمتی باستانی دانسته اند. در زبان پهلوی واژه ی «آیار» (پهلوی: *ayvār*) به معنی «یار، دوست» است و احتمالاً در دوره ی ساسانیان معنایی شبیه به جوانمرد و عیار در دوره ی اسلامی داشته است». (بهار، ۱۳۶۳: ۱۱۲ و شکی، ۱۳۷۲: ۲۹). بنابراین ریشه ی واژه ی عیار بنابر آرای پژوهشگران برمی گردد به دوران باستان. یکی از قدیمی ترین نوشته های ایران باستان که در آن به خصوصیات عیاران اشاره شده است، زند یا ترجمه ی پهلوی بند چهل ویکم از فرگرد سوم وندیداد است. در این مطلب از کسانی یاد شده است که دزدیدن از توانگران و بخشش به درویشان را کاری ثواب و کرفه (پهلوی: *kirbag*) می دانند: «اگر از توانگران دزدم و به درویشان دهم، همانا کرفه است». (شکی، ۱۳۷۲: ۲۹). از مضمون کلی این متن چنین برمی آید که عیاران و جوانمردان مقبول موبدان ساسانی که وندیداد را ترجمه و تفسیر می کردند، نبودند و احتمالاً به همین دلیل است که آنان را افرادی گناهکار و دوزخی به شمار می آوردند.

داستان هایی که فردوسی در شاهنامه نقل کرده نمونه های فراوانی از عیاری و پهلوانی ایرانی ها مشاهده می شود مانند: عیاری رفتن رستم به دژ تورانیان برای دیدن سهراب، عیاری رفتن گیو به توران زمین به جستجوی کیخسرو، عیاری رفتن رستم در کسوت بازرگان برای رهایی بیژن، عیاری رفتن اسفندیار به روئین دژ. پرداختن فردوسی به این موارد نشان دهنده ی وجود عیاران در آن زمان بوده و این شواهد حتی چگونگی عیاری را از نظر تاریخی روشن می سازد.

۲-۳. پهلوانان

چهارمین کنفرانس ملی نوآوری و تحقیق در فرهنگ، زبان و ادبیات فارسی

The 4th National Conference on Innovation and Research in Persian culture, language and literature

پهلوانان یکی دیگری از افسار جامعه ی ایرانی هستند که از دیرباز تاکنون در فرهنگ این ملت تاثیر بسزایی داشته اند. غالباً هرگاه نام پهلوان می آید اکثر اذهان از رستم به عنوان پهلوان و قهرمان افسانه ای ایران یاد می کنند. پهلوانان گاه در میدان های جنگ دلاوری و رشادت از خود نشان داده و گاه در فراغت بال و در زورخانه ها پهلوانان منش های انسانی را رعایت کرده اند. بدین لحاظ زورخانه ها یکی از قدیمی ترین مکان هایی به شمار می رود که پهلوانان آن را در جهت تزکیه روح و جسم خود از بدی ها و ناخالصی ها برگزیده ، در این مکان جلودار تربیت نسلی دیگر از پهلوانان می شوند . از این رو در بررسی فرهنگ عیاری و پهلوانی ایرانی، زورخانه ها را قداست و ارزش والایی برخوردار است. اساساً زورخانه ریشه در دوران اشکانیان و آیین مهری دارد زیرا نوع معماری آن بسیار شبیه به معابد مهری است. در ورودی زورخانه کوتاه تر از قامت مردان است تا مردان هنگام ورود سر فرود آورند و در واقع نوعی شکست غرور و ایجاد فروتنی است. زورخانه ها را به تقلید از معابد مهر در زیرزمین ساخته اند. در زورخانه ها اجاقی هست که یادآور آتشدان های معابد مهری است و از آن برای تهیه ی نوشیدنی گرم استفاده می شود. در این مکان ها تصاویری از رستم و رشادت های وی نقشی بسته که یادآور تصاویر میترا و نمایش کشتن گاو به دست اوست. در زورخانه ها هم زنان حق ورود ندارند و تنها کسانی حق تشریف دارند که به سن بلوغ رسیده باشند. در زورخانه هفت مرتبه هست که عبارت اند از پیش خیز، نوچه، صاحب تاج، صاحب رنگ، پیش کسوت، مرشد و کهنه سوار که پیش خیز و نوچه مقام نوآموز مهری را دارند و حق تقدم با پیش کسوت هاست. داشتن قمه و چاقو به همراه پهلوان زورخانه نیز از رسوم بوده که الان با توجه به شرایط موجود از میان رفته است. هر زورخانه دارای زنگی است برای آگاهی از ورود پهلوانان بزرگ و احترام به آن ها. انتظار می رود رفتار ورزشکاران باستانی کار در زورخانه مبتنی بر اصول آیین فتوت و جوانمردی، از روی گذشت، فروتنی، پرهیزگاری، عدالت، صفا و ادب باشد. با توجه به این اصول، ورزش باستانی دارای آداب و رسومی است که هر ورزشکار وظیفه دارد از لحظه ورود به زورخانه تا هنگام خروج در چهارچوب اصول و مقررات آن عمل کند. در زیر به چند مورد از رسوم پهلوانان و عیاران در فرهنگ ایرانی که در قالب ورزش زورخانه ای و باستانی تاکنون به حیات خود ادامه داده است می پردازیم:

– سحر خیزی:

یکی از رسوم و آیین هایی که از دیرباز تاکنون در میان پهلوانان، عیاران و ورزشکاران زورخانه رواج دارد، سحر خیزی است. سابقه این رسم به آیین های دیرین و کهن ایران زمین، سابقه فرهنگی مردم منطقه در فلات ایران و عبادت صبحگاهی در فرهنگ و تاریخ دوره اسلامی می رسد. سحر خیزی یکی از آدابی است که پهلوانان و عیاران آن را رعایت کرده و علت آن بر می گردد به توانایی و قدرتی که در سحرگاهان نهفته که از لحاظ روحی و جسمی اثری مثبت و ماندگار بر روح و جسم انسان باقی می گذارد.

– خاکساری و فروتنی هنگام ورود به زورخانه:

یکی دیگر از آیین های عیاری و پهلوانی اظهار فروتنی هنگام ورود به زورخانه است؛ لذا برای اعمال این امر زورخانه دارای در ورودی بسیار کوتاهی است تا هر کس در هر مقام که باشد. هنگام ورود به احترام مجبور به سرخم کردن شود و به این طریق رفتار بزرگ و متواضعانه و فروتنی را همواره از یاد نبرد.

– احترام به دیگران:

چهارمین کنفرانس ملی نوآوری و تحقیق در فرهنگ، زبان و ادبیات فارسی

The 4th National Conference on Innovation and Research in Persian culture, language and literature

احترام به دیگران نیز یکی از آیین‌هایی است که پهلوانان و عیاران آن را سرلوحه‌ی اعمال خود قرار می‌دادند. لذا برای این هدف اقداماتی نظیر موارد زیر صورت می‌گرفت:

مطابق سنت هر کس پیش کسوت تر و سالمند تر باشد نسبت به دیگری حق تقدم دارد؛

صاحب عنوان ترین میهمان، در بهترین مکان در سکوهای اطراف گود می‌نشیند؛

در قدیم این با ارج ترین جا کنار سردم و در جوار کهنه سوار و یا مرشد بود و اکنون با احترام تریم جاها برابر در ورودی یا سکوی رو به سردم است؛

هرکس که در گود باشد و یا بیرون از گود، باید چون بزرگ تر صاحب کسوتی از راه رسید جای خود را به او بدهد.

– مرشد

مرشد یکی از کسانی است که در زورخانه دارای وظایفی است که برای هر کس که به زورخانه وارد و یا از آن خارج می‌شود با در نظر گرفتن مرتبه و سابقه کسوت ورزشی او، تشریفات به عمل می‌آورد. مثلاً اگر پهلوانی وارد زورخانه شود علاوه بر ادای تشریفات پیش کسوت، زنگ را هم به احترام او برابر آئین نامه مربوطه به صدا در می‌آورد؛ یکی از موارد بسیار مهم اینست که مطابق با رسوم پهلوانی اینست که در زورخانه ثروت و مال دنیا و موقعیت اجتماعی ارزشی ندارد و تنها مقام کسوت ورزش است که بر مراتب تقدم و تاخر فرمان می‌راند، هیچ کس حق ندارد به صرف آن که در خارج از زورخانه رئیس و یا صاحب مقامی است نسبت به مردم دون پایه شغلی ادعای تقدم و برتری نماید و انتظار داشته باشد که ورزشکاران به جای طلب رخصت از مرشد و یا پیش کسوت ترین حاضران، از او رخصت بطلبند.

– دعوت به ورزش

یکی از رسومی که پهلوانان و عیاران الزام به رعایت آن دارند دعوت جوانان برای روی آوردن به ورزش و دوری از تن آسانی است؛ زیرا ورزش روح و جسم را از آلایش و خامی پالوده کرده در جهت سلامت جان و تن گام بر می‌دارد از این رو از آیین‌هایی که در زورخانه‌ها به عنوان قدیمی‌ترین مکان ورزشی باستانی آنست که خادم زورخانه به محض نشستن ورزشکار نزد او رفته، حوله‌ای را به نشانه دعوت به ورزش در کنار شخص می‌گذارد.

– رخصت و یا اجازه گرفتن از بزرگ تر حاضران

یکی دیگر از رسوم پهلوانی در زورخانه‌ها هنگامی است که ورزشکار در قیام به عزم ورزش کردن از بزرگ تر حاضران رخصت می‌طلبد. رخصت طلبیدن از بزرگ‌ترهای حاضر در زورخانه تا جایی ادامه داشت که انجام ورزش انفرادی پیش از شروع یا پس از خاتمه ورزش اگر کسی خواست انفرادی ورزش کند باید از بزرگ تر حاضر و یا مرشد اجازه خواسته و بگوید رخصت که در جواب خواهند گفت: فرصت.

– ادای احترام به گود

چهارمین کنفرانس ملی نوآوری و تحقیق در فرهنگ، زبان و ادبیات فارسی

The 4th National Conference on Innovation and Research in Persian culture, language and literature

ورزشکار به محض ورود به گود مقدس باید خم شود و انگشتان دست راست خود را به رسم قدم بوسی پوریای ولی و احترام به ساحت مقدس زورخانه به زمین زده و برداشته روی لب ها گذاشته بیوسد.

– پرهیز از پوشیدن کفش در گود

ورود با کفش به گود و ورزش در گود با لباس معمولی ممنوع است. همین طور ورزش کردن در گود با لباس معمولی زشت و ناپسند شناخته شده، طبق اصول آیین فتیان ممنوع است.

– پرهیز از شوخی، ناسزاگویی و...

از دیگر رسوم پهلوانی و عیاری که در زورخانه ها متداول است دوری از شوخی، ناسزاگویی، استفاده از دخانیات و ... است. شوخی، سبک سری، خنده به صدای بلند، ناسزاگویی، غیبت، تهمت زدن به دیگران، سیگار کشیدن و ... از ردایلت های اخلاقی شمرده می شود که در زورخانه ممنوع است.

– طهارت و پاکیزگی

از نگاه ورزشکاران و پهلوانان مکان زورخانه دارای قداست است و هر کس وارد زورخانه یا به خصوص وارد گود می شود، لازم است که با وضو وارد شده، ورزشکار در گود باید هم طهارت داشته باشد وهم از نظر شرعی نجس و ناپاک نباشد، این رسم بسیاری از صاحب کسوتان نامور و اهل معنی بوده است که همواره با وضو وارد گود می شدند؛ علت این امر برمی گردد به قداست و ارزش والای ورزش. بدیهی است چنین آدابی هم از لحاظ روحی و معنوی و هم از لحاظ جسمی بر شخص تاثیرهای مثبت و ماندگار گذاشته، سبب می شود چنین پاکیزگی و طهارتی را در زندگی اش نیز جاری سازد.

– تشویق ورزشکاران به ورزش

یکی از اهداف ورزش های باستانی که پهلوانان در آن نقش بسزایی دارند، تشویق جوانان و ورزشکاران به ورزش و رعایت اصول اخلاقی آن است که نمونه ای این امر را در زورخانه ها دیده و از وظایف مرشد و پیشکسوتان به شمار می رود.

– رعایت ورزشکار غریب

اگر ورزشکاری غریب از شهری دیگر وارد شود، شخصی که در کسوت به مرتبه بزرگ تر آن حاضر نباشد لازم است نهایت مروت و حرمت را در حق او رعایت نمایند.

– کشتی

یکی از قدیمی ترین ورزش هایی که در ایران از گذشته ی دور تا بحال به حیات خود با نهایت اقتدار ادامه داده است ورزش کشتی است که ایران به عنوان مهد و مادر آن در کل جهان شناخته می شود. که در میان پهلوانان چنین مرسوم است که در کشتی های رقابتی پهلوان حاضر و یا پیش کسوت ها باید پس از دست به دست دادن دو حریف مراقب حرکات طرفین باشند. اگر کشتی

چهارمین کنفرانس ملی نوآوری و تحقیق در فرهنگ، زبان و ادبیات فارسی

The 4th National Conference on Innovation and Research in Persian culture, language and literature

طولانی باشد و هیچ کدام بر دیگری چیره نشدند به اصلاح کشتی شان گره خورده آن ها را از هم جدا کرده و به منظور جلوگیری از خصومت همان دم آن دو را وادار به روبوسیدن کردن و کشتی را خاتمه یافته اعلام کنند. اگر کسی روی اطمینان به نیروی پهلوانی خود بخواهد کشتی دوره بگیرد از قدیم رسم چنان بوده است که پس از خاتمه ورزش و مراسم دعا، دست خود را به عزم و طلب کشتی به جانب یکایک ورزشکاران حاضر در گود دراز می کند و هر کدام که مایل به کشتی بود با او سرشاخ می شود.

چنانچه نوچه‌ای تازه کار بخواهد با پهلوانی کهنه کار کشتی بگیرد، به نشانه قبول داشتن حریف به استادی هنگام فرو کوفتن، زانوی خود را زمین می زند و گاه بازوی او را هم می بوسد. در کشتی های پهلوانی، هنگام دست به دست دادن دو حریف پهلوان، مرشد طبق سنت ویژه مرسوم، گل کشتی می خواند.

– احترام به حریف

حریف را باید دوست داشت و توجه داشت بدون حریف رقابت وجود ندارد. باید مراقب بود اگر کسی در گود حریف کشتی و با رقیب ورزشی ورزشکاری باشد، در انظار خوار یا تحقیر نشود و ورزشکار به اقتضای خصلت فتیان و جوانمردان در صورت لزوم با کمال خوش رویی و فروتنی حق تقدیم خود را به دیگری بدهد.

– گل ریزان

گلریزان از سنت های دیرین زورخانه است که به مناسبت های معینی همچون، کشتی گرفتن دو پهلوان، آشتی دادن دو ورزشکار پیش کسوت و رفع کدورت بین آنها، برای استعانت به کسی که به کمک احتیاج دارد، جمع آوری کمک در هنگام بروز بلائی طبیعی و کمک رسانی به آسیب دیدگان، افتتاح روزخانه و یا به سبب مقتضیات مالی زورخانه ها، برای رواج و رونق ورزش در محل، برای احترام مقدم پهلوانی که از شهری دیگر آمده است برپا می شود. در مواقع گلریزان، مدعوین که از معتمدین و متمکین و گاهی از شخصیت های اجتماعی و اقتصادی ورزش دوست هستند اعاناتی قابل توجه به منظورهای معینی کرامت می کنند.

۳- رابطه‌ی مبانی اخلاقی آیین های عیاری و پهلوانی مندرج در کتاب های کانون فکری کودک و نوجوان

خانواده به عنوان اصلی ترین نهاد اجتماعی که فرد اولین سال های زندگی اش را با حمایت این نهاد به حیات ادامه می دهد و پس از آن جامعه بیشترین نقش را در تربیت و سعادت فرد ایفا می کنند. البته باید خاطر نشان کرد که شیوه های تعلیم و تربیت در گذشته های دوردست فرهنگ ایرانی به طرق گوناگون بوده است و ایرانیان در صدد بودند تا با هر وسیله ی ممکن، قوای جسمانی و روحانی جوانان را تکامل و تعالی بخشند تا آنان بتوانند از عهده ی وظایف خود در کشورداری و ایفای مسؤولیت های خویش برآیند. بر همین اساس هرودوت می گوید: «یونانیان مبانی آموزش و پرورش خویش را از ایران فراگرفتند و در کشور خود رواج دادند و رومیان مبانی آن را از یونانیان آموختند». (وکیلیان، ۱۳۸۱: ۴۹). به همین دلیل «ایرانیان باستان، راستی و درستی را در نیرومندی می دیدند. با سستی و ناراستی بیگانه بودند و همواره می خواستند به طور موثر به جامعه و مردم خدمت کنند. پس آرزو می کردند که فرزندان شایسته ای داشته باشند و پیوسته به دنبال دست یافتن به این خواست بودند». (الماسی، ۱۳۸۴: ۲۱). این موضوع در کتاب های درسی و غیر درسی به شیوه های مختلف تجلی یافته است. کانون فکری کودکان و نوجوانان به عنوان یکی از متولیان تعلیم و تربیت کودک و نوجوان یکی از مجریان امر تعلیم و تربیت در جامعه ی ایرانی به شمار می رود. موضوع

چهارمین کنفرانس ملی نوآوری و تحقیق در فرهنگ، زبان و ادبیات فارسی

The 4th National Conference on Innovation and Research in Persian culture, language and literature

بسیار مهمی که در این جا مطرح است نقش مطالب این نهاد در نهادینه کردن آیین های عیاری و پهلوانی در ذهن کودکان و نوجوانان است که در سه گروه آن را بررسی می نماییم:

۴- بررسی آثار

۴-۱- کتاب ماه

کتاب ماه یکی از خروجی های کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان است که در آن به مطالب علمی، فرهنگی، ورزشی، آثار ترجمه شده خارجی و ... پرداخته می شود. جامعه‌ی مورد بررسی ما از سال چهاردهم - شماره ی سوم - دی ماه ۱۳۸۹ تا سال پانزدهم - شماره پنجم - اسفند ۱۳۹۱ را در بر می گیرد که شامل بیست و هفت مورد کتاب منتشر شده است که در آن میزان توجه نویسندگان و دست اندرکاران کتاب ماه را به تجلی آیین های عیاری و پهلوانی که نقش بسیار مهمی در رشد فرهنگی، هویت ملی، تربیت روحی و روانی و نیز جسمانی کودک و نوجوان ایفا می کند را مورد بررسی قرار داده ایم که در جدول شماره یک میزان آن نشان داده شده است .

جدول شماره (۱)

عنوان	سال	شماره	ماه	میزان مطالب آیین های عیاری و پهلوانی
کتاب ماه ۱۵۹	چهاردهم	سوم	دی ۸۹	-
کتاب ماه ۱۶۰	چهاردهم	چهارم	بهمن ۸۹	-
کتاب ماه ۱۶۱	چهاردهم	پنجم	اسفند ۸۹	-
کتاب ماه ۱۶۲	چهاردهم	ششم	فروردین ۹۰	-
کتاب ماه ۱۶۳	چهاردهم	هفتم	اردیبهشت ۹۰	-
کتاب ماه ۱۶۴	چهاردهم	هشتم	خرداد ۹۰	-
کتاب ماه ۱۶۵	چهاردهم	نهم	تیر ۹۰	-
کتاب ماه ۱۶۶	چهاردهم	دهم	مرداد ۹۰	-
کتاب ماه ۱۶۷	چهاردهم	یازدهم	شهریور ۹۰	-
کتاب ماه ۱۶۸	چهاردهم	دوازدهم	مهر ۹۰	-

چهارمین کنفرانس ملی نوآوری و تحقیق در
فرهنگ، زبان و ادبیات فارسی

The 4th National Conference on Innovation and
Research in Persian culture, language and literature

کتاب ماه ۱۶۹	پانزدهم	اول	آبان ۹۰	یک مورد (حکایت قاضی خائن و جوان)
کتاب ماه ۱۷۰	پانزدهم	دوم	آذر ۹۰	-
کتاب ماه ۱۷۱	پانزدهم	سوم	دی ۹۰	-

عنوان	سال	شماره	ماه	میزان مطالب آیین های عیاری و پهلوانی
کتاب ماه ۱۷۲	پانزدهم	چهارم	بهمن ۹۰	-
کتاب ماه ۱۷۳	پانزدهم	پنجم	اسفند ۹۰	اقتباس منظوم از شاهنامه در متون کودک و نوجوان
کتاب ماه ۱۷۴	پانزدهم	ششم	فروردین ۹۱	-
کتاب ماه ۱۷۵	پانزدهم	هفتم	اردیبهشت ۹۱	-
کتاب ماه ۱۷۶	پانزدهم	هشتم	خرداد ۹۱	-
کتاب ماه ۱۷۷	پانزدهم	نهم	تیر ۹۱	-
کتاب ماه ۱۷۸	پانزدهم	دهم	مرداد ۹۱	-
کتاب ماه ۱۷۹	پانزدهم	یازدهم	شهریور ۹۱	-
کتاب ماه ۱۸۰	پانزدهم	دوازدهم	مهر ۹۱	-
کتاب ماه ۱۸۱	شانزدهم	اول	آبان ۹۱	-
کتاب ماه ۱۸۲	شانزدهم	دوم	آذر ۹۱	-
کتاب ماه ۱۸۳	شانزدهم	سوم	دی ۹۱	-
کتاب ماه ۱۸۴	شانزدهم	چهارم	بهمن ۹۱	-
کتاب ماه ۱۸۵	شانزدهم	پنجم	اسفند ۹۱	-

چهارمین کنفرانس ملی نوآوری و تحقیق در فرهنگ، زبان و ادبیات فارسی

The 4th National Conference on Innovation and Research in Persian culture, language and literature

مجموع	دو مورد
-------	---------

با توجه به جدول فوق، از میان بیست و هفت مورد از کتاب های ماه تنها در دو مورد آن هم به صورت کلیشه‌ای و گذرا به مفاهیم عیاری و پهلوانی پرداخته شده است که برای سن کودک و نوجوان قابل درک و فهم نیست و نیاز به تفسیر و توضیح بیشتر دارد. به عنوان مثال در کتاب ماه شماره ۱۶۹ حکایت قاضی خائن و جوانی که نزد وی پول به امانت گذاشته تنها موضوع امانت داری و ادای به دین که یکی از اصول عیاری و پهلوانی است برای مخاطب بازگو شده است و به جوانب امر دقت کافی نشده است؛ این حکایت شرح حال قاضی خائن و جوانی است که نزد قاضی مال خود را به امانت سپرده است و قاضی قصد باز پس دادن مال وی را ندارد، این امر به اطلاع عضدالدوله دیلمی می رسد و با ترفندی عضدالدوله مال را از قاضی باز می‌ستاند و به جوان می بخشد. این حکایت از کتاب سیاست نامه خواجه نظام الملک توسی انتخاب شده که هدف از آن نشان دادن عیاری و شیوهی دفاع از مظلومان به عنوان یکی از اصول مهم آن که گاه در سطح شاهان و امیران دیده می شود، است. در مورد دوم از کتاب ماه شماره ۱۷۳ با عنوان اقتباس منظوم از شاهنامه در متون کودک و نوجوان صفحه ۸۳ رستم را به عنوان یکی از پهلوان ملی و اسطوره ای ایران نشان می دهد اما اندیشه‌ی حاکم بر شعری که در این مطلب آمده تنها سرگرمی است و به فراخور سن کودک و نوجوان توضیحاتی برای درک بیشتر این موضوع عنوان نشده است.

۲-۴. پژوهشنامه ادبیات کودک و نوجوان

یکی دیگر از منابع مورد بررسی ما در مبحث توجه متولیان امر آموزش، تربیت، پرورش فکری و روحی کودکان و نوجوانان «پژوهشنامه‌ی ادبیات کودک و نوجوان» است که در چهار فصل بهار، تابستان، پاییز و زمستان هر سال منتشر می شود. در پژوهشنامه‌ی ادبیات کودک و نوجوان که زیر نظر کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان تهیه و تدوین می شود گویا نویسندگان و تهیه کنندگان علاقه‌ی چندانی به طرح مفاهیم و آیین‌های عیاری و پهلوانی و نشان دادن آن برای کودکان از خود نشان نداده به طوری که جدول شماره ۲ نشان دهنده‌ی این موضوع است:

جدول شماره (۲)

عنوان : پژوهشنامه ادبیات کودک و نوجوان	شماره	سال	ماه	میزان توجه به آیین های عیاری و پهلوانی
دوره جدید	یک	چهاردهم	زمستان ۹۰	-
دوره جدید	دو	چهاردهم	بهار ۹۱	-
دوره جدید	سه	چهاردهم	تابستان ۹۱	-

چهارمین کنفرانس ملی نوآوری و تحقیق در فرهنگ، زبان و ادبیات فارسی

The 4th National Conference on Innovation and Research in Persian culture, language and literature

دوره جدید	چهار	چهاردهم	پائیز ۹۱	-
دوره جدید	پنج	چهاردهم	زمستان ۹۱	-
دوره جدید	شش	پانزدهم	بهار ۹۲	-
دوره جدید	هفتم	پانزدهم	تابستان ۹۲	-
دوره جدید	هشتم	پانزدهم	پائیز ۹۲	-
دوره جدید	نهم	پانزدهم	زمستان ۹۲	-
دوره جدید	دهم	شانزدهم	بهار ۹۳	-
دوره جدید	یازدهم	شانزدهم	تابستان ۹۳	-
دوره جدید	دوازدهم	شانزدهم	پائیز ۹۳	-
دوره جدید	سیزدهم	شانزدهم	زمستان ۹۳	-
هیچ یک از دوره های پژوهشنامه ادبیات کودک به مفاهیم و آیین های عیاری و پهلوانی نپرداخته است .				
مجموع				

با توجه به جدول شماره دو، در می یابیم که در مجموع سیزده دوره ی چاپ پژوهشنامه ادبیات کودک و نوجوان در هیچ یک از دوره ها حتی کوچکترین اشاره ای به آیین های عیاری و پهلوانی نشده و این امر نشان دهنده ی توجه بسیار ضعیف و مخرب تهیه کنندگان آثار فرهنگی و پرورشی رشد کودکان و نوجوانان به این مقوله است.

۳-۴. نشریه تخصصی ادبیات کودک و نوجوان (روشان)

نشریه تخصصی ادبیات کودک و نوجوان که با عنوان «روشان» در جهت رشد عقلانی و پرورش فکری کودکان از طرف کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان عرضه می شود یکی از نشریاتی است که تهیه کنندگان و نگارندگان آن به مطالب متنوع و درخور توجهی پرداخته اند. با توجه به بررسی های به عمل آمده از مطالب این نشریه، مطابق با جدول شماره سه، در می یابیم که

چهارمین کنفرانس ملی نوآوری و تحقیق در فرهنگ، زبان و ادبیات فارسی

The 4th National Conference on Innovation and Research in Persian culture, language and literature

میزان توجه دست اندرکاران این نشریه نسبت به مفاهیم عیاری و پهلوانی و تطبیق دادن آن با سن و جایگاه کودک و نوجوان در جهان کنونی از چه درجه اهمیت برخوردار است:

جدول شماره (۳)

عنوان	شماره	سال	میزان توجه به آیین های عیاری و پهلوانی
روشنان	یک	فروردین ۸۲	-
روشنان	دوم	بهار ۸۴	-
روشنان	سوم و چهارم	بهار ۸۵	-
روشنان	پنجم و ششم	بهار ۸۶	-
روشنان	هفتم	بهار ۸۷	یک مورد : سمک عیار داستانی برای همه
روشنان	نهم	پائیز ۸۸	-
روشنان	دهم	پائیز ۸۹	-
روشنان	یازدهم	تابستان ۹۰	-
روشنان	هجدهم	بهار و تابستان ۹۳	-
روشنان	نوزدهم	پائیز و زمستان ۹۳	-
مجموع		یک مورد	

با توجه به جدول شماره سه، از میان ده مورد از نشریه‌ی منتشر شده‌ی «روشنان» تنها دفتر هفتم بهار ۱۳۸۷ آن هم در یک مورد به آیین های عیاری و پهلوانی در ایران پرداخته شده است. عنوان مطلب «سمک عیار داستانی برای نسل جوان» صفحه‌ی ۶۶ است. در این بخش نگارنده به معرفی کتاب سمک عیار می پردازد که آن را سرشار از مضامین عیاری و پهلوانی می داند؛ خصلت هایی نظیر راستی، درستی، جوانمردی، دلیری، به جای آوردن حق نمک، وفاداری و سایر خصلت های نیکو. همان طور که از عنوان مطلب بر می آید نگارنده سمک عیار را داستانی برای نسل جوان مناسب می شمارد نه نسل کودک و نوجوان. شاید علت کم توجهی نگارندگان نشریه ها، فصلنامه ها و پژوهشنامه های تحت نظر کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان به مفاهیم عیاری و پهلوانی که نقشی بسیار مهم در پالودگی روح و جسم کودک و نوجوان ایفا می کند نیز در همین نکته نهفته است که

چهارمین کنفرانس ملی نوآوری و تحقیق در فرهنگ، زبان و ادبیات فارسی

The 4th National Conference on Innovation and Research in Persian culture, language and literature

رسوم عیاری و پهلوانی را تنها مناسب نسل جوان به بعد دانسته و یادگیری و آشنایی با آیین های عیاری و پهلوانی که ریشه ای دیرینه در فرهنگ ملت ایران دارد را متناسب با شرایط سنی کودکان و نوجوانان نمی دانند. اشکال امر نیز در این نکته کاملاً مشاهده می شود زیرا می توان داستان هایی را که سرشار از مضامین عیاری و پهلوانی است و نشان دهنده ی خصلت ها و منش های انسانی و نیک این طبقه از اجتماع را در قالب داستان هایی به زبان ساده برای این قشر بازگو نمود تا از همان سال های ابتدایی حیات کودک و پس از آن دوره ی نوجوانی زمینه ی آشنایی و نهادینه کردن این گونه از آیین ها را در ذهن و روان کودک و نوجوان فراهم ساخت. زیرا آیین هاییکه مبین راستی، درستی، وفاداری، کمک به هم نوع، دفاع از مظلوم و ... است را باید از همان سال های آغازین کودکی به کودکان آموخت تا در سال های بعدی حیات خود بتوانند تصویری درست تر و دقیق تر از آن در ذهن خود داشته باشند؛ لذا موقوف کردن آموزش مفاهیم عیاری و پهلوانی با وجود سابقه ی کهن فرهنگی در ملت ما نشانه خوبی برای رشد عقلانی کودکان و نوجوانان نیست و نگارندگان و تهیه کنندگان نشریه ها، فصلنامه ها، پژوهشنامه ها و ... باید توجه و همت بسیار والایی را در جهت نشان دادن این گونه مفاهیم آن هم متناسب با سن و دوره ی رشد کودک و نوجوان از خود نشان دهند.

نتیجه گیری

ادبیات کودک و نوجون یکی از بنیادی ترین انواع ادبی است که در جوامع امروزی دارای اهمیت بسیار بالایی است؛ بالطبع مفاهیم و مضامینی که برای رده ی سنی کودک و نوجوان به کار برده می شود با رده های سنی جوان، بزرگسال و کهنسال تفاوت چشمگیری دارد؛ زیرا مقتضیات سن این دو رده چنین ایجاب می کند که مسائل و موضوعات با احتیاط و وسواس بیشتری در اختیار آن ها قرار گیرد. سبک آثاری که برای این گونه نوشته ها به کار برده می شود با نوشته های دیگر تفاوت دارد. یکی از مهم ترین مضامینی که در فرهنگ ایرانی همواره جزء بسیار قدرتمند و تاثیرگذار جامعه به شمار می رفته، آیین های عیاری و پهلوانی است؛ با توجه به منابع تاریخی، وجود عیاران و پهلوانان از قدمت دیرینه ای در فرهنگ ایرانی برخوردارند. اصول اخلاقی حاکم بر این دو قشر عبارتند از: پایبندی به اخلاق و موازین آن، وفاداری، مروت، کمک به ضعیفان، ایستادگی در برابر ظالمان، راستی، پاک سرشتی، پرهیز از دروغ و ریا و ... نمونه ی والای پهلوانی و عیاری در این شیوه رستم پهلوان اسطوره ای و پوریای ولی را می توان نام برد. یکی از اصلی ترین مکان هایی که عیاران و پهلوانان اساس تعلیمات خود را بدان جا منسوب کرده اند، زورخانه هاست که از دیرباز تاکنون به حیات خود ادامه داده اند؛ زورخانه ها مکان یادگیری احترام، خاکساری و تواضع، پالایش روح و جسم، سحرخیزی، تلاش و تفکر و ... است که تجلی آن در ادبیات کودک و نوجوان می تواند تا حد زیادی به غنای فکری و پختگی عقلانی این دو رده ی سنی کمک نماید. کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان یکی از متولیان امر تربیت و پرورش کودک است که سالانه با انتشار کتاب های متنوع و گوناگون سعی دارد به این غنای فکری و روحی کودک و نوجوان کمک نماید؛ بدیهی است پرداختن به آیین ها و مفاهیم عیاری و پهلوانی که حاوی اصولی ترین مبانی اخلاقی است باید در سرلوحه ی کار نگارندگان و تهیه کنندگان کتاب های تربیتی آنان قرار گیرد. این پژوهش با بررسی در سه طیف از کتاب های منتشر شده از سوی کانون ۱- کتاب ماه ۲- پژوهشنامه ادبیات کودک و نوجوان ۳- نشریه تخصصی ادبیات کودک و نوجوان (روشنان)، سعی در برآورد میزان توجه نویسندگان و دست اندرکاران تهیه کتاب های این مرکز داشت که با توجه به تحقیقات به عمل آمده به این نتیجه دست یافت که میزان رغبت به نشان دادن مفاهیم و آیین های عیاری و پهلوانی با وجود اندیشه های غنی و والایی که بر آن ها حاکم است و می تواند در رشد

چهارمین کنفرانس ملی نوآوری و تحقیق در فرهنگ، زبان و ادبیات فارسی

The 4th National Conference on Innovation and Research in Persian culture, language and literature

عقلانی و فکری کودکان و نوجوانان نقش بسیار مهمی را ایفا کند، بسیار اندک و جز در موارد اندک آن هم به صورت کلیشه‌ای و گذرا به این موضوع مهم پرداخته نشده است؛ به عنوان مثال در کتاب ماه از مجموع بیست و هفت مورد کتاب بررسی شده تنها دو مورد آن هم به صورت گذرا به رستم به عنوان یکی از تاثیرگذارترین پهلوانان شاهنامه پرداخته شده است. پژوهشنامه ادبیات کودک و نوجوان نیز در سیزده دوره‌ی چاپ هیچ گونه مطلبی به این مضمون اختصاص نداده است؛ در نشریه تخصصی ادبیات کودک و نوجوان (روشنان)، تنها یک مورد آن هم به معرفی کتاب سمک عیار پرداخته نه آیین‌ها و رسوم عیاری و پهلوانی که این امر، با توجه به این که کودک و نوجوان در مرحله سنی حساس و شکننده‌ای هستند و تجلی آیین‌ها و رسوم عیاری و پهلوانی می‌تواند تاثیر مثبتی در رشد عقلانی و فکری آن‌ها به جا گذارد لذا ضعف بسیار بالایی برای کتاب‌های منتشر شده‌ی کانون به شمار می‌رود که در هیچ کتابی به صورت تخصصی به اصول و مفاهیم مثبت در این مضامین توجهی از خود نشان نداده اند.

فهرست منابع:

- الماسی، علی محمد. (۱۳۸۴). تاریخ آموزش و پرورش اسلام و ایران. تهران: امیرکبیر.
- بهار، محمدتقی. (۱۳۶۳). جوانمردی، آیین جوانمردی. به کوشش احسان نراقی. تهران: نو.
- شکی، منصور. (۱۳۷۲). درست دینان. معارف. ش ۱ ص، ۲۹.
- کیکاووس بن اسکندر، عنصرالمعالی. (۱۳۸۶). گزیده قابوس نامه. به کوشش غلامحسین یوسفی. تهران: علمی و فرهنگی.
- وکیلیان، منوچهر. (۱۳۸۱). تاریخ آموزش و پرورش در اسلام و ایران. تهران: دانشگاه پیام نور.
- کتاب ماه ۱۵۹. سال چهاردهم. شماره سوم. دی ۸۹.
- کتاب ماه ۱۶۰. سال چهاردهم. شماره چهارم. بهمن ۸۹.
- کتاب ماه ۱۶۱. سال چهاردهم. شماره پنجم. اسفند ۸۹.
- کتاب ماه ۱۶۲. سال چهاردهم. شماره ششم. فروردین ۹۰.
- کتاب ماه ۱۶۳. سال چهاردهم. شماره هفتم. اردیبهشت ۹۰.
- کتاب ماه ۱۶۴. سال چهاردهم. شماره هشتم. خرداد ۹۰.
- کتاب ماه ۱۶۵. سال چهاردهم. شماره نهم. تیر ۹۰.
- کتاب ماه ۱۶۶. سال چهاردهم. شماره دهم. مرداد ۹۰.
- کتاب ماه ۱۶۷. سال چهاردهم. شماره یازدهم. شهریور ۹۰.
- کتاب ماه ۱۶۸. سال چهاردهم. شماره دوازدهم. مهر ۹۰.

چهارمین کنفرانس ملی نوآوری و تحقیق در فرهنگ، زبان و ادبیات فارسی

The 4th National Conference on Innovation and
Research in Persian culture, language and literature

- کتاب ماه ۱۶۹. سال پانزدهم. شماره اول. آبان ۹۰.
- کتاب ماه ۱۷۰. سال پانزدهم. شماره دوم. آذر ۹۰.
- کتاب ماه ۱۷۱. سال پانزدهم. شماره سوم. دی ۹۰.
- کتاب ماه ۱۷۲. سال پانزدهم. شماره چهارم. بهمن ۹۰.
- کتاب ماه ۱۷۳. سال پانزدهم. شماره پنجم. اسفند ۹۰.
- کتاب ماه ۱۷۴. سال پانزدهم. شماره ششم. فروردین ۹۱.
- کتاب ماه ۱۷۵. سال پانزدهم. شماره هفتم. اردیبهشت ۹۱.
- کتاب ماه ۱۷۶. سال پانزدهم. شماره هشتم. خرداد ۹۱.
- کتاب ماه ۱۷۷. سال پانزدهم. شماره نهم. تیر ۹۱.
- کتاب ماه ۱۷۸. سال پانزدهم. شماره دهم. مرداد ۹۱.
- کتاب ماه ۱۷۹. سال پانزدهم. شماره یازدهم. شهریور ۹۱.
- کتاب ماه ۱۸۰. سال پانزدهم. شماره دوازدهم. مهر ۹۱.
- کتاب ماه ۱۸۱. سال شانزدهم. شماره اول. آبان ۹۱.
- کتاب ماه ۱۸۲. سال شانزدهم. شماره دوم. آذر ۹۱.
- کتاب ماه ۱۸۳. سال شانزدهم. شماره سوم. دی ۹۱.
- کتاب ماه ۱۸۴. سال شانزدهم. شماره چهارم. بهمن ۹۱.
- کتاب ماه ۱۸۵. سال شانزدهم. شماره پنجم. اسفند ۹۱.
- پژوهشنامه ادبیات کودک و نوجوان، دوره جدید. شماره یک. سال چهاردهم. زمستان ۹۰.
- _____ . دوره جدید. شماره دو. سال چهاردهم. بهار ۹۱.
- _____ . دوره جدید. شماره سه. سال چهاردهم. تابستان ۹۱.
- _____ . دوره جدید. شماره چهار. سال چهاردهم. پائیز ۹۱.
- _____ . دوره جدید. شماره پنج. سال چهاردهم. زمستان ۹۱.

چهارمین کنفرانس ملی نوآوری و تحقیق در فرهنگ، زبان و ادبیات فارسی

The 4th National Conference on Innovation and
Research in Persian culture, language and literature

- _____ . دوره جدید . شماره شش . سال پانزدهم . بهار ۹۲ .
- _____ . دوره جدید . شماره هفتم . سال پانزدهم . تابستان ۹۲ .
- _____ . دوره جدید . شماره هشتم . سال پانزدهم . پاییز ۹۲ .
- _____ . دوره جدید . شماره نهم . سال پانزدهم . زمستان ۹۲ .
- _____ . دوره جدید . شماره دهم . سال شانزدهم . بهار ۹۳ .
- _____ . دوره جدید . شماره یازدهم . سال شانزدهم . تابستان ۹۳ .
- _____ . دوره جدید . شماره دوازدهم . سال شانزدهم . پاییز ۹۳ .
- _____ . دوره جدید . شماره سیزدهم . سال شانزدهم . زمستان ۹۳ .

نشریه تخصصی کودک و نوجوان (روشنان) . شماره یک . فروردین ۸۲

- _____ . دوم . بهار ۸۴ .
- _____ . سوم و چهارم . بهار ۸۵ .
- _____ . پنجم و ششم . بهار ۸۶ .
- _____ . هفتم . بهار ۸۷ .
- _____ . نهم . پاییز ۸۸ .
- _____ . دهم . پاییز ۸۹ .
- _____ . یازدهم . تابستان ۹۰ .
- _____ . هجدهم . بهار و تابستان ۹۳ .
- _____ . نوزدهم . پاییز و زمستان ۹۳ .